

מעשר בהמה פרק תשיעי בכורות

נה.

עין משפט נר מצוה

יא א מ"י פ"ו מהלכות
ב נתיב פ"ט מהל' נתיב
ג ה' א ו' ג' טו' פ"י י"ד
ד פ"ט פ"ו ט"ו ט"ו
ה ג מ"י פ"ג מהל' טו' מהל' טו'
ז ד ג מ"י פ"ט מהל' טו'
ח נתיב פ"ט מהל' טו'
ט ו' פ"ט פ"ו ט"ו ט"ו

רבינו גרשום

רועה גבי הוא הבאמצע
שלטא עיניה ט"ו מיל
להכא וט"ו מיל להכא
ומצטרפי דקריין ביה מנה
דמיזי חזי להכא ולהכא:
ציתורי עומתי בין כפר
תניה וכפר עותני וכן
שלשון לא חזי אלא ליב
מיל: תויבתא דרב דאמר
חמש בעיני באמצע כי הכי
דליחוי לא ציטרף להכא
להכא: תרגומא שמואל
כו: ואחר באמצע דהתיא
חזי חזיה לא ציטרף הכא
הכא: אפילו רועה ואפילו
חזי הכא והכא: וכו' וכו'
ליתוי עומתי כליו דקאי
באמצע שלטא עיניה הכא
והכא: כלבא דרועה קאי
באמצע מי מצורף אי לא:
כיון דקאי ליה לכלבא
אחי לגביה ולא מצטרף
רועה למיל לגביה לא ציטרף
דלא אולת התם לאמצע
ולא שליט עיניה להכא
והכא לא מצטרף או דלמא
דקאי דאמר דקאי דאמר
ירדן מפסיק משום דלא
מיקרב הוא בשאין שם
גשר דלא מצו בני למיקרב
להני: אבלטאות. כרכים
גדולים: במקום שיש שם
גשר דמי דאין שם מים
ביניהם ומצו למילוי הני
להני ולא מצטרף: עשאו
גבול בפני עצמו. ומפסיק
הכי נמי דאם ידע לה במדות
גבול של ב' שבטים דלא
דמיצטרפי: כולה א"י גבול
אחד היא. ומצטרפי: אי
הכי ירדן נמי. ומא"י היא ולא
יפסיק: בשלמא לר' חייא
דאמר משום דירדן אקרי
גבול היינו דקתי ירדן
מפסיק אלא לר' אמי דאמר
משום דלא מיקרב הוא
ליחי כל נהר סתם מפסיק:
אלימא לנודר. שלא ישתח
מן הירדן: וכל הכא
דקרו ליה ירדן. בין למטה
בין למעלה ליתסר: אלא
למעשה בהמה. להפסיק
דלא מפסיק אלא דמבית
יריחו ולמטה: וזכרותיה.
עיקרו של ירדן משמש
גבול היינו ממערב פמיים:
מטעם ברביעית. כדניו של
דס המת: דברותא דמיא.
עיקרו של כל מימות
של עולם פרת ממנו
יוצאין: ושלשה נהרות.
גבול היינו פישון וגיחון
למטה: כלומר לכל מימות
יוצאין ממנו: והא איכא

אמר קרא י' יגבול אותו לפאת קדמה. בגבול בנימין כתיב כס'
יהושע (יח) ולא כמו שכתוב בספרים י': שאנני התם
דאמר קרא זאת תהיה לכם הארץ לגבולותיה סביב. כפי' ואלה מסעי
כתיב האי קרא וקראי של י' מעלה ותאר הגבול ועלה הגבול כתיב
בספר יהושע (סג) י' כל חילוק כל
שצט ושצט ואשמועינן האי קרא דאלה
מסעי דכל גבול ארץ ישראל אחד ולא
כמו שפי' הקונטרס דלאחר שמנאן
עשאה ארץ אחת למשמע דשנייה
כמוצים במקום אחד ואינו כן להאי
כתיב בצוריותא והאי כתיב בגבוליה:
מעבר דירדן ירחו קדמה מזרחא
י' כתיב מה ירחו ארץ
כו'. וא"ת אי מירדן ירחו קדמי
דלימקו זה כתיב בכמה מקומות וי'ל
דקוה מיימי האי קרא דכתיב בלאה
מסעי לאחר שמנה תחומי ארץ ישראל
וכתיב (סג) וי' משה וגו' עד שני
המטות ותלי המטה לקחו נתלם
מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחא
דמשמע דירדן הוה מעיקר ארץ ישראל
ולא בכלל גבול שני המטות כמו שריחו
י' לאו בכלל גבול: א"י ירדן אלא
מבית ירחו ולמטה. פירש בקונטרס
אכל מה דמשין למעלה מיריחו לאו
ירדן הוא דנטל חשיבותיה שמתערב
צימם גדולים וקשה לפירושו דאם
למעלה בטל חשיבותו לפי שמתערב
א"כ למטה נמי שיהי כבר נתערב
צימם למעלה וי'ל א"ע"פ שלמטה יוצא
למעלה צימם יכול להיות שלמטה יוצא
מן י' המים והולך בלא תערובת
דקאמר בסמוך שיהלך צימה של
גבולותיה סביב כולה ארץ ישראל גבול
אחד היא אי הכי ירדן נמי ארץ ולא ירדן
בשלמא לר' חייא בר אבא היינו דקתני ירדן
אלא לרבי אמי ליתניניהו לכולהו נהרות (ב)
קשיא (ג) לר' חייא בר אבא אתם עובדים את
הירדן ארצה כנען ארצה ארץ כנען ולא הירדן
ארץ כנען דברי ר' יהודה בן בתירה ר' שמעון
בן יוחי אומר הרי הוא אומר ^דמעבר לירדן
ירחו קדמה מזרחא מה ירחו ארץ כנען אף
ירדן ארץ כנען (ג) אמר רבב"ח א"ר יוחנן אין
ירדן אלא מבית ירחו ולמטה למאי הלכתא
אלימא לנודר (ג) הלך אחר בני אדם
ובל היכא דקרו ליה ירדן איתסר ליה אלא
למעשה בהמה תניא נמי הכי (ד) ירדן יוצא
ממערב פמיים ומהלך בימה של סיבבי
ובימה של טבריא ובימה של סדום והולך
ונופל לים הגדול ואין ירדן אלא מבית ירחו
ולמטה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן למה

מכפר עותני לכפר חנניה שנים ושלשים מילין וליפורי מנרפתן באמצע:
הרמה שמואל אליה דרב. דהא דקתני אחת באמצע לאו ארישא
קאי דלירי בחמש אלא כגון שיש לו משע מכאן וט' מכאן כו' (ושמואל
דלא בעי דמיהו אמצעית חזיא ליריחו המנין אפילו רועה יש לו דירה
באמצע ואין לו שום בהמה ה' לנרפן:
ואפילו כליו של רועה. מונחין באותו
כפר מנרפתן הואיל וסופו דרועה למזיל
התם ומשקליה וקרינן ציה מונה: דקרי
ליה ואסי. ולא מיצטרף רועה מיזל
התם ולא קרינא ציה מונה: דלא
מיקרב. שאין יכולין לילך זו אל זו
לא הבהמות ולא י' רועה: אפילו
קונטרס י"ג שני אפרכיות ובמלכות
אחת: נמר ונמורי. שני אפרכיות
אין מצטרפות אפי"ג דמונות זו לזו
במיל אחד: כמקום שיש שם גשר דמי.
דהא אין שם נהר וקמי דחושא לארץ
וא"י (א) אפילו כולן עומדות בתוך מיל
אלה שזו בלתי וזו במ"ל אין מצטרפין:
והירדן יגבול אפסו. בספר יהושע (יח)
בגבול ה' אחד מן השבטים: אלא
מעשה. כל ה' דכתיב בנתלת השבטים
ותאר הגבול ה"כ דכל שצט ושצט גבול
כפי ענמו ואם יש ה' בנתלת שצט זה
ובנתלת שצט זה (ובנתלת שצט זה)
אין מצטרפין ואפילו בתוך ששה עשר
מיל א"כ אמאי נקט מונה לארץ וארץ:
ואם תהיה נכס וגו'. לאחר שמנאן
כולן י' עשאה ארץ אחת: ארץ. כתיב
בפרק אחד זאת תהיה לכם הארץ
ע' בגבולותיה ארץ אחת וזהו מלך
לשון ירדן וירדן ירחו קדמה מזרחא
מפסיקין: (ה) לר' חייא בר אבא
חשזו ארץ כנען ולא יפסיק אי לא:
ממים ירחו ולמטה. אבל כל מה דמשין
למעלה מיריחו לא ירדן הוא דנטל
חשיבותו שמתערב צימם גדולים:
לנודר. דהנודר מן הירדן יהא מותר
לשמות מיריחו ולמעלה: מן. שם
מקום: אפסו. מדוקיא דשמה ירדן
מתניתו לה: ממערב פמיים. אלמא
מזן אחי: וכרופה דירדנה. עיקרו
של ירדן: וכרופה דמלא. עיקר הס'
הוי כנר: מטעם. באלה: נריעית.
צמורת דס המת: לא שפינה ממימי
פרס. מים הקראים פרת קאמר והלך
אחר לשון בני"א דלרס הנודר אין דעמו
אלא אחר שם שהוא רגיל לקרות לאותו
מקום: כל הנהרות. שצטולס למטה
י' חוץ מג' נהרות מדקל ופישון וגיחון
שכל הנהרות שצטולס באים י' מש:
עינתא

תורה אור השלם

- והירדן יגבול ארץ לפאת קדמה זאת נחלת בני גיחון לגבולותיה
- והארץ תהיה לרועה: יהושע כ"ב
- פאת י' נגבה מן הירדן אשר על פני בית חרון נגבה וקרו וצאתיו אל קרית בעל היא קרית יקרים עיר בני יהודה זאת פאת י': יהושע יח יד
- דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים את הירדן ארצה כנען:
- במבדק לה י' שני משמות חוץ המשפחה לקחו נתלם מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחא:
- במבדק לה י' ויצא גבול בני דן מיהם ויזעלו בני דן ויקחנו עם לשם וילבדו אותה ויהו אוקר לוי הרב והיה אותה וישבו בה ויקראו ללשם דן כשם דן אביהם: יהושע יט טז

הגהות הב"ח

(א) גבולות למיניהו נלחלו נחלו ויר' חייא בר אבא נמי ליתא כמנא כלל ותיבת קשיא נתקין: (ב) שם אף כי ארץ כנען קשיא אמר רבי:

לעני רש"י

קונטרס י"ג. ש. חבלי ארץ.

מוסף רש"י

לשם. עיר שכינה בני דן זו פמיים. שמשם ירדן וי' אלא כדאמר מן ירדן וי' אלא ממערב פמיים (מגילה א).

שיטה מקובצת

(א) למיל לא ציטרף: (ב) ונתיא אות מ' נמחק: (ג) בהמה מצטרפי הס'י: (ד) ולא הורעה הס'י: (ה) כנבול בנימין ויר' חייא ותיבת אחד מן השבטים נמחק: (ו) כל היכא דכתיב כו' הגבול ועלה הגבול הי' ע' ארץ כנען: (ז) וירדן ירחו קדמה מזרחא וירדן ארץ כנען: (ח) ולא גבול ירדן: (ט) ליתני כמתי' (י) למטה משלשה תיבת חוץ נמחק: (יא) באים מירדן הס'י: (יב) קרא והירדן יגבול: (יג) בספרים לפאת י' הס'י: טן של ועלה הגבול ותאר וכו' ואת מ' נמחק: טן יהושע על חילוק גבול כל בשט: (יד) תיבת כתיב נמחק: (טו) שירחו אינה (לאר) בכלל: (טז) הקונטרס דמי' תיבת דהמ"ל נמחק: (יז) קרא פרישה בנימין: (יח) כתיב וזהו להם: (יט) הים ס"א הלשון: טן קרו ירדן את לי נמחק:

יס המלך

שצט יהודה | שצט בנימין | שצט יוסף

אורך א"י ממזרח למערב ויס המלך
היה עומד ליהודה בכל מזרחו ובמקום
שהיה כלה הירדן ונפול לתוכו שם כלה
מזרחו של יהודה לנר כפון דכתיב
ציהושע (טו) גזי תחום בני יהודה
וגבול קדמה י' המלך עד קנה הירדן
והירדן היה גבול מזרחו של בנימין
דכתיב בסוף ה' והירדן יגבול אותו
לפאת קדמה וכשמנה גבול לפוני של
בנימין ממזרח למערב כתיב י' לס'
גבול כפון חוץ הירדן ועלה הגבול
אל כתר ירחו ועלה זהר ימה פי'
א' מזל גבול הפסוקי שלהם מן הירדן
שצמורת מתחיל המיאר ועלה אל עבר
כתף ירחו ומושך החוטו בצפוניו של ירחו
נמאלת ירחו לפנים מן החוטו בחלק
בנימין וחוזר ומונה גבול מערב
מלפון לדרום ואח"כ גבול דרומית
ממערב למזרח ובסוף גבול דרומית
לנר כתיב זה גבול נגב פירוש כפונה
של לשון שכל י' הים בגבול יהודה הרי
כל המקראות מוכיחות שהירדן היה
הולך מלפון לדרום ונפול צים המלך
בסוף גבול בנימין לנר דרום ויריחו
היה לבנימין מזל הפסוקי ולמה לא
היה חשיבות הירדן מיריחו ולמעלה
האלא לא היה שם ימים עד סוף גבול
בנימין שנופל צים המלך ונראה לפרש
דמקרא קא דריש דאין קרוי י' לירדן
אלא חשזו ארץ כנען וירדן ירחו קדמה
מזרחא